

előtt, Kecskeméten hunyt el.

A következő rész *Sillye Gábor* kormánybiztos és a Bocskai-csapat toborzó útjainak dokumentumait tartalmazza. Sillye Gábor ügyvéd, újságíró, tisztiügyész, 1848/49-ben a Hajdúkerület kormánybiztosa, a reformkorban a hajdúsági reform ellenzéknek volt a vezére, őt bízzák meg az önkéntes Bocskai-gyalogcsapat felállításával.

3 hónapig is eltart a felkészítés, mert egy huszár felszerelése 123 darabból áll. Ebben a részben a kiállított nyugtákat és számlákat lehet olvasni, igen érdekes, különösen a kutatók számára.

Végül két kis közlemény zárja a könyvet.

„Egy aradi várban töltött fogság naplójá"-ból kitűnik, hogy voltak olyan esetek, amikor olyanokat is letartóztattak, akit nem kellett volna, mert nem követtek el főben járó vétket. Egy aradi tanító írja le mi volt a napirend, mit lehetett enni, kikkel találkoztak a fogságban. Ez is egy kis korjelző a számunkra.

Az utolsó rész egy névjegyzék: „A 101 budapesti titkos kém névsora". Ezt a dokumentumot először egy Somogyi nevezetű ember 1880-ban adta *Szöllőssy Károly* aradi iskolaigazgatónak és a Szöllőssy leszármazottak őrizték meg az utókor számára.

A hitelességével van egy kis gond. De nézve a neveket gróf Török Bálinttól kezdve nagyon sokról el tudom képzelni a besúgás tényét, jegyezte meg Bona Gábor. Az 1850-60-as években nagyon sok ember hasonult meg saját magával. Így a híres nagy színész Egressy Gábor Kossuth környezetéből állandóan jelentett az emigrációból, hogy mi történik.

A könyvet fekete-fehér és színes mellékletek gazdagítják, így többek között Knézich Károly 48-as honvédtábornok portréja 1834-ből, II. - és III. osztályú Katonai Érdemrendje, *Schweidel József* és felesége *Bilinska Domicella* portréi is közkinccsé válnak.

Köszönet Dinyés Lászlónak, aki felkutatta és közkinccsé tette ezeket a dokumentumokat. Köszönet az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület Kiadónak, hogy megjelentette a kötetet.

Szeretettel köszöntve az Aradi Vértanúk Örökségének Egyesülete elnökét, *Dessewffy Sándor* urat, valamint az aradi vértanúk megjelent leszármazottait, ajánlom mindenki figyelmébe történelmünk e fontos időszakára eddig ismeretlen dokumentumait.

Köszönet a *Litea Könyvszalonnak*, valamint az *Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesületnek*, a könyvbemutató és kapcsolódó kulturális műsor megszervezéséért, zárta mondandóját Bona Gábor.

(A könyv megjelenését a Fővárosi Örmény Önkormányzat és a Budapest Főváros II. kerületei Örmény Kisebbségi Önkormányzat támogatta.

A könyv megvásárolható a Fővárosi Örmény Önkormányzatban Budapest V. Akadémia u. 1. IV. em. 426.(félfogadási időben.)

MS

Lázár Vilmosné sz. báró Reviczky Mária levele sógornőjének, Lázár Matildnak

(német ny.) Pozsony, 1848. március 26.

Drága, kedves Matild!

Első leveledet f. hó 21-én kaptam meg, a másodikat tegnap, de nem tudom kivárni, amíg a most történt ország-vésszel kapcsolatban a hangulatom kissé megnyugszik. Állandó szédületben vagyok és nem is tudom, mit csináljak és most még a nyugtalanság a két hosszú hónap miatt! Már azt hittem, meghaltál, ha még egyszer ilyen sokáig nem adsz hírt magadról, megölsz! - Nos, biztosan tudod az újságokból, a nagy reformot, „sajtószabadság, felelős

minisztérium, amely Budán lesz, miniszterelnök (magyar ny.) Batyányi Lajos, Belminiszter Szemere Bertalan, kül Hrg. Eszterházy, Ipar s földművelés Clauzál Gábor, Kereskedési G. Szécsényi István, Religio s nevelés b. Eötvös Josi, Financz Kossuth Lajos, Hadminiszter Mészáros Lázár, Igazság minisztere Deák Ferencz, (német ny.) most azonban azt halljuk, hogy a pénzügyet és a hadügyet nem akarják jóvá hagyni. Ha ez megtörténik, levellem célbaérése előtt kitör a felkelés, de reméljük a legjobbakat, mert a nádor Bécsben a megvalósítás mellett van. Ezt a gondterhes újságot írom meg neked először. - Hogyan számoljak be azonban neked mindarról a jóról, ami alig néhány nap alatt itt a szemünk előtt lejátszódott?

E hó 15-én egy gőzhajó, a Franz Carl indult egy küldöttséggel Bécsbe, élén a nádorral, délelőtt, 1000 és 1000 (magyar ny.) Éljen (német ny.) kíséretében és óriási ágyúdörgés közepette, délután pedig sok száz nemzeti viseletbe öltözött fiatalember (mindannyian országgyűlési jurátusok) cigányzenekarral, amelyik a Rákóczy indulót játszotta, kivont kardokkal és hatalmas (magyar ny.) Éljennel, (német ny.) és ágyúdörgéssel. Aki ezt nem látta, el sem képzelheti. Az ünnepség alatt még a nemzeti lobogót is felhúzták a hajóra és a bal mellén mindenkinek ott volt a nemzeti kokárda, amit még aznap mindenki feltűzött és még most is ott van. Azt hiszem, sokért nem adtad volna, ha 17-én fél ötkor láttad volna azt az ujjongást, ami kitört a két gőzhajó visszatértekor, majd egyfolytában tartott, amikor Kossuth a hatalmas embertömegnek a Grünenbaum Gasthof („Zöldfa-Vendéglő"- dl-) balkonjáról bejelentette az összes kívánság jóváhagyását. Azt mondta továbbá, hogy a nádor ehhez a legnagyobb mértékben hozzájárult, kijelentve, hogy ha a magyar rendek úgy látják, hogy kívánságaik nem valósultak meg, akkor ő lemond méltóságáról. Ehhez add még hozzá, hogy a bécsi ifjúság magyar nemzeti zászlókkal és a Rákóczi indulóval járt-kelt, és a bécsi nők az ablakból virágot, koszorúkat, egyebeket, sőt fáklyákat és német zászlókat (amelyekből számtalant hazavittek) szórtak rájuk a szó szoros értelemben, amerre csak jártak. Kossuthot - amikor már akkora volt a tömeg, hogy nem tudott haladni - kiemelték kocsijából és a kezükben vitték és miután a bécsiek követelték, hogy beszédet mondjon, majdnem széttépték, csókolták, átkarolták és szorongatták. Ugyanez történt egy fiatal vezetővel is, aki szintén beszélt a bécsiek előtt. Kossuthnak aznap, amikor megérkeztek ötször kellett beszélnie és egy kimondhatatlanul nagy (magyar ny.) Éljent (német ny.) kapott a (magyar ny.) Bécsiektől, (német ny.) akik ezt tőlünk tökéletesen megtanulták. A nádor kocsijából kifogták a lovakat és úgy húzták a bécsiek a Burg-ba, de el tudnék-e neked mindent mondani? Nem, az lehetetlen.

A Nemzetőrség folyamatosan fejlődik, én is láttam tegnap őket a ?...? téren. Vilmost főhadnaggyá választották, de főnöke Hunkár őrnagy addig kérlelte, amíg az adjutánsi állást elfogadta. Mindenesetre ez nagy kitüntetés, mert legtöbbjük mint (magyar ny.) köz vitézek (német ny.) gyakorlatoznak. Bár itt még nem hallottam róla, de Bécsben már őrséget állnak. Minden nemzeti, még Madlen is, aki sem beszélni, sem írni nem hajlandó németül, teljesen elemében van. Csak azt kívánom, hogy Isten egy felkeléstől - legyen az akár polgári, akár paraszt - megóvjon, mert két hónappal ezelőtt még álmomban is forradalom tört ki Magyarországon, amikor még szó sem volt róla, hogy Franciaország köztársaság lesz. Ki hitte volna ezt néhány hete, hogy itt mi fog megtörténni? És ki merészelt volna Bécsben így megjelenni, ahogy ezt leírtam neked? Nos, most Isten segíts nekünk, hogy minden rendben folyjon le, különben az ország a legnagyobb veszélybe kerül. Kokárda nélkül itt most nem lehet élni.

A Nemzetőrség szalagot visel a bal karján, természetesen nemzeti színűt. Nagyon szép a sok urat így sorban és rendben látni.

A kicsimre úgy vigyázz, mint a szemed világra és az összes jelentkezőt szíveskedj a nevemben elutasítani, hogy a világon senkinek se legyen joga hozzád és a gyerekedhez, csak nekem, ezt jól tudod, tehát félre mindenkivel. Nos talán még az én Szerencsemhez megy férjhez, ha Isten mindkettőjüket élteni.

Hogy Steiner a Kelemen ?.....? veszi feleségül, azon egyáltalán nem csodálkozom, ha igaz, akkor ez már egy régi ismeretség, nem? - Climo is politikai házasságot köt, mert házastársa révén nagyon keresett orvos lehet. - Frivaldszky meg fog házasodni és tegye is meg, mert bolond volt, hogy nem tette meg, ha az mind igaz, amit hallottam, hogy a gyerekei mit tettek vele. Csak a választása volt rossz, mert Linda, aki elsőrangú háziasszony, jobban illenék hozzá, mint Ludvi, és mivel idősebb, ugyancsak jobb lenne. Nos, Ludvinak sok szerencsét kívánok Pepihez, de azt hiszem, hogy ő már nem fog megváltozni, - egyébként ehhez az egészhez semmi közöm.

Nos, csókolatom a kicsidet veled együtt és - uradnak minden jót kívánva - vagyok a téged nagyon szerető sógornőd,

Mária

(Dinyés László: Ismeretlen 1848/49-es dokumentumok, kiadó Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület, Erdélyi Örmény Múzeum sorozat 8., Budapest 2004, 23-25 old.

A levél címzettje Lázár Vilmos nővére, Lázár Margit, férjezett Moldova Imréné - Szerk.)

Olvasói levél

Tisztelt Szerkesztőség!

Az Erdélyi Örmény Gyökerek füzetek 2004. januári /VIII. évf. 83. sz./ számában megjelent *Régi Országos Személyi Adattárakban* szereplő örmény-magyar gyökerű nevesebb személyek II. rész/ című cikkben a 23. szám alatt megjelenő személy adatainak helyesbítését szeretném kérni. Mivel ezek az adatok a későbbiekben forrásanyagul is szolgálhatnak, a pontosítást ezért is tartom szükségesnek. A cikk a hajdani két Ajvász-testvér adatait keveri össze. Mindez abból adódhat, hogy mindketten gyógyszerészek voltak és egy időben szolgáltak a seregben az I. világháború idején. Íme a pontos adatok:

1. AJVÁSZ JENŐ gyógyszerész, Csíkszereda. Sz. 1890. Székelykeresztúr. Középiskoláit Erzsébetvároson, az egyetemet Kolozsváron végezte és 1911-ben szerzett oklevelet. Segesváron, Bécsben és Budapesten fejlesztette szakismereteit. 1924-ben Árpád testvérével a csíkszeredai - 1837-ben alapított „*Fekete Sas*” Gyógyszertár tulajdonosa lett. Az I. világháborúban az erzsébetvárosi Hadikórház gyógyszerésztárának volt a vezetője, főhadnagyi rangban szerelt le. Az arany katonai Érdemkereszt tulajdonosa. Minden helybeli szociális, kulturális és egyházi mozgalom lelkes támogatója. (Székelyföld írásban 1941.)

2. AJVÁSZ ÁRPÁD gyógyszerész, Csíkszereda. Sz. 1899. Székelykeresztúr. Tanulmányait Székelykeresztúron, Székelyudvarhelyen, Kolozsváron és Szegeden végezte. Segesváron és Erzsébetvároson volt gyakornok, majd 1924-ben Jenő fivérével megvette a csíkszeredai „*Fekete Sas*” Gyógyszertárat. Minden társadalmi, kulturális és egyházi egyesület tagja és támogatója. Magyarországaért másfél évig internálták. Az I. világháborúban a 12-es nehéztüzér ezredben az albán és az olasz fronton harcolt és zászlósi rangban betegen került haza. (Székelyföld írásban és képben. 1941.)
Csíkszereda, 2004. ápr. 9.

Tisztelettel: Ajtony Gábor
